

terwijl ze naar de zee gaat; het water kabbelt en frutselt op de kiezelsteentjes, als de koelte het wiegelt: de wind suizelt in de pijnboomen — het oude, lieve slaapliedje, dat hij hoorde, toen zijn ooren voor het eerst de wereldharmonie in zich opnamen. De schaduwen lengen, de schemering wordt dichter, zijn oogen worden zoo zwaar, hij sluimert in. En zijn laatste, bewuste gedachte — van den dood weet hij immers niets af — is, dat hij 's morgens weer zal ontwaken als het licht hem roept”.

Ik zou in verband met eenige door mij gedane waarnemingen, betreffende de vaak moeilijk bereikbare plaatsen, waar doode dieren bijna altijd gevonden worden, nog het volgende hieraan willen toevoegen:

Een der eerste levensvoorwaarden der dieren is zich immer zoo goed mogelijk voor hunne vijanden te verbergen, want ontdekking is meestal de dood. Is dus het dier, oud en zwak geworden of wellicht ziek, in ieder geval voelt het zich niet in staat om bij eventueelen overval zich spoedig uit de voeten te maken, dan zal het zich verbergen en zoekt daarom de meest onbereikbare plaatsen op, dit zelfs met opoffering van de grootste moeite en voor een ziek of oud dier uiterste krachtsinspanning.

En dit lijkt mij dan ook de reden, dat men op vulkaantoppen, waar op eenige schrale planten na, niets leeft, waar uren in den omtrek geen water te vinden is, waar 's nachts en soms ook overdag de temperatuur onder nul kan dalen en meestal een ijzige wind staat, vaak doode dieren worden aangetroffen.

Ik zeg vaak, want de gemelde gevallen op den Piek van Korintji zijn werkelijk geen uitzonderingen. Ik zelf heb b.v. nooit Java's hoogsten top, den Smeroe, beklommen, of ik vond er doode dieren, meestal waren dit doode vogels van verschillende soort, zwarte apen (*Semnopithecus maurus* F. CUV.) of vliegende eekhoorns (*Pteromys nitidus* DESMAREST) en altijd oude exemplaren. Al deze dieren komen voor in de naastbijzijnde bosschen, welke circa 600 à 700 m lager liggen.

Ook vele andere Smeroe-beklimmers komen met berichten dienaangaande terug en zelfs werd er eens een vliegende eekhoorn, nog levend aangetroffen: het diertje lag ineengerold tusschen de steenen van den door den Topografischen Dienst opgerichten pyramide en medegenomen stierf het den volgenden dag te Ranoe Koembolo.

Verder is het voor wat de vogels betreft opmerkelijk, dat men deze nimmer over of nabij den top ziet vliegen. Ook daaruit volgt wel eenigszins, dat deze dieren speciaal naar boven schijnen te gaan om er te sterven.

Tengger, „De Smeroehoeve”.

GISIUS.

KORTE MEDEDEELINGEN

Herpetologische aantekeningen. — Den 15en Juli jl. overreed ik met de auto op den weg Peureula' — Langsa een oelar welang, althans een exemplaar met witte en zwarte ringen. Mijn Atjehsche kennis, een strikkenzetter, noemde het dier oelar te boe (suikerriet-slang, omdat het dier als uit geleedingen bestaat). Thuis gekomen probeerde ik de slang te identificeren, o.m. aan de hand van Dr KOPSTEINS „Zoologische Tropenreise”. Uit de zinsnede: „..... beiden sind mit vielen Querbändern gezeichnet, doch ziehen diese nur bei *Bungarus fasciatus* rund um den Körper herum, während sie sich bei *B. candidus* auf die Rückenseite beschränken...”, bleek, dat mijn exemplaar een *B. fasciatus* was.

Het toeval, of liever de post, bracht den volgenden dag de Juli-aflevering van De Tropische Natuur, waarin juist een foto staat van *B. fasciatus*. Wat mij opviel was, dat de banden niet rondom het lichaam van het dier gaan, zoodat het dus een *B. candidus* moet zijn.

Perlak, Juli 1930.

F. J. N.

Het exemplaar, waarvan de ingezonden photo niet werd gereproduceerd, behoort vermoedelijk toch wel tot *B. fasciatus*: de duidelijk zichtbare, stompe staart is een goed kenmerk. Naar het uiteinde van het lichaam toe gaan de zwarte banden soms niet rondom het lichaam, ook is de kleur der banden aan de onderzijde soms lichter. RED.

Gelijktijdig oplichten van vuurvliegjes. — Ter aanvulling van de literatuur-opgaven omtrent dit verschijnsel, hetwelk in *De Tropische Natuur* van 1929, op bldz. 50 ter sprake werd gebracht, geef ik hier in vertaling een alinea in het reisverslag over de Nieuw-Guinee-expeditie van 1930, van de hand van Prof. WICHMANN, dat als deel IV van het grootsch opgezette serie-werk *Nova-Guinea* in 1917 verscheen. Bedoelde alinea komt er voor op bldz. 137. De expeditie bevond zich toen op de „Zeemeeuw” voor Bawé aan de zuidkust van de Geelvinkbaai.

„Van het schip af deden wij 's avonds een eigenaardige waarneming aan drie aan het strand staande boomen. Van alle drie straalde een helder lichtschijnsel uit, blijkbaar veroorzaakt door daarop voorkomende vuurvliegjes; hun aantal moest wel groot zijn, daar men op dien afstand geen afzonderlijke lichtpunten meer waarnam, doch een helder schijnsel, een oplichten. Het merkwaardige aan de zaak was, dat het zich rhytmisch herhalende lichter- en donkerworden van de drie boomen niet onafhankelijk van elkander geschiedde, doch gelijktijdig plaats had”. J. B.

BOEKAANKONDIGINGEN

M. B. Smits. — Over den Landbouw in Nederlandsch-Indië. J. B. WOLTERS, Groningen, Den Haag, Weltevreden, 1929. Geb. f 4.50. —

Hoewel dit keurig uitgevoerde werkje, dat reeds lang behoorde te zijn aangekondigd, in de eerste plaats voor het onderwijs aan de Opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren bestemd is en dus niet rechtstreeks voor belangstellenden in de tropische natuur, moge er echter ook de aandacht van de lezers van ons blad op gevestigd worden, daar de hier boven aangegeven doelstelling stellig te beperkt moet worden genoemd. Onderwerpen als „Afhankelijkheid van natuurlijke factoren”, „De grond als productiefactor”, „Het water als productiefactor”, „De bosschen”, e.a. zullen niet alleen de belangstelling hebben van onze lezers, doch hen tevens veel kunnen leeren met betrekking tot het gebied, waarvoor zij zich direct interesseeren. Als het eerste in zijn soort zal het ongetwijfeld in een behoefte voorzien, al ziet de auteur zelf wel in, dat het niet in alle deelen geslaagd mag heeten, daare en juiste keuze uit het groote aantal voor behandeling in aanmerking komende onderwerpen een uiterst lastig probleem bleek.

Nu wij toch op landbouwgebied zijn terecht gekomen, ware tegelijker tijd de aandacht te vestigen op de *Nederlandsche Land- en Tuinbouwbibliotheek*, mede uitgegeven door de firma J. B. WOLTERS, waarin een serie werkjes is verschenen, die wel voor land- en tuinbouwscholen zijn geschreven, doch deels ook met vrucht te raadplegen zijn door hen die eenigszins dieper willen ingaan op de meer verborgen verschijnselen der natuur. Op eenvoudige en heldere, tevens zeer degelijke wijze zetten de diverse auteurs de grondbeginselen uiteen van het door hen behandelde onderwerp. Aansluitend aan het boven aangekondigde boekje, is uit deze serie allereerst te noemen:

Dr Ir J. H. Engelhardt. — Kennis van den grond (geb. f 2.25, met 34 fig.), dat ons een duidelijk beeld geeft van de bodemkundige vraagstukken en ons deze overzichtelijk en begrijpelijk toelicht. Vele der hoofdstukken kunnen den lezers van *De Tropische Natuur* een juist inzicht geven in de processen, die zich in den bouwgrond afspelen en den plantengroei bepalen. Zoo worden o.a. behandeld de grondbestanddeelen, het humusgehalte, de structuur van en de lucht en het water in den grond, de doorlaatbaarheid van den bodem, de absorptieverschijnselen, de zuurgraad en de kalktoestand, de invloed van den plantengroei op den grond, enz. Werkelijk een boekje, dat onzen lezers ten sterkste kan worden aanbevolen. — In aansluiting hiermee moge vermeld worden, dat in jaargang VI, Nos. 1 en 2 (November 1929) van het Archief voor de Kina-cultuur: „Cinchona”, dat onder redactie staat van het Proefstation voor Kina van de Gouvernements Kina Onderneming „Tjinjiroean”, door

Dr M. Kerbosch en Dr C. Spruit P.Pzn. een heldere uiteenzetting is gegeven betreffende de „Beoordeeling van Kinagronden naar gegevens verkregen door analyse van den bodem”. Het zou zeer te betreuren zijn, indien dit artikel, dat speciaal betrekking heeft op de gronden, waarop kina wordt geplant, slechts een beperkten lezerskring zou vinden, daar door de klare wijze, waarop onderwerpen als de slibanalyse, de water- en luchthuishouding, het sorptiecomplex, de zuurgraad, het kalkgehalte, de humus, enz. worden behandeld, zoowel als door de heldere uiteenzettingen, waarbij tot op de allereerste beginselen wordt afgedaald, een verhandeling als deze ruime belangstelling verdient.